Prima instanță: Judecătoria Chișinău (sediul Centru), judecător Vîșcu Svetlana
Dosarul nr. 2a-2103/24
2-23094445-02-2a-22052024

D E C I Z I E

10 octombrie 2024 mun. Chişinău

Colegiul civil, comercial şi de contencios administrativ
al Curţii de Apel Chişinău

În componenţă:
Preşedintele completului, judecătorul Anton Marina
Judecătorii Dulghieru Dorin
Cojocaru Olga
Grefierul Șpac Iulius

examinând în ședință publică, cererea de apel declarată de către Elena Voloșina, reprezentată de avocatul Ina Bodean,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată înaintată de *****către Voloșin Alexandru, intervenient accesoriu executorul judecătoresc Beiu Mihail, privind scutirea de la plata pensiei de întreținere pentru copilul minor,

împotriva hotărîrii Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 26 ianuarie 2024, prin care cererea de chemare în judecată a fost admisă parțial,

c o n s t a t ă :

Pretențiile reclamantului.

La data de 30 iunie 2024, *****a înaintat cerere de chemare în judecată către Voloșin Alexandru, solicitând scutirea integrală a reclamantei de la plata pensiei de întreținere pentru copilul- minor *****, a. n. *****, stabilită prin hotărârea Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău din 29.05.2009, din data depunerii cererii de chemare în judecată.

În motivarea cererii de chemare în judecată reclamanta a indicat, că s-a aflat în relații de căsătorie cu Alexandru Volosin, iar din căsătoria cu pârâtul la data de ***** s-a născut copilul *****.

A menționat, că prin hotărârea Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău din 29.05.2009 (devenită irevocabilă la 15.12.2009), a fost stabilit locul de trai, întreținerea și educația minorului *****, *****, cu tatăl său Voloșin Alexandru în mun. Chișinău, *****; s-a dispus încasarea de la reclamantă a pensiei pentru întreținerea feciorului *****, *****, în beneficiul tatălui Voloșin Alexandru în mărime de 1/4 din salariu și din toate veniturile lui lunare, începând cu 06.03.2009, până la atingerea majoratului copilului imediat.

A susținut, că de la adoptarea hotărârii și până în prezent, reclamanta a depus strădуința și a achitat, în beneficiul pârâtului, pensia de întreținere stabilită pentru copilul minor ***** Voloșin ¼ din salariu și din toate veniturile sale lunare.

Indică reclamanta, că din anul 2018 a început să se confrunte cu grave probleme de sănătate, aflându-se de nenumărate ori la tratament staționar în Spitalul Clinic de *****, cu diagnoza: schizofrenie simplă. Drept urmare, din anul 2019 reclamantei i-a fost stabilit grad de dizabilitate pentru o perioadă determinată.

Actualmente, reclamanta este încadrată în grad de dizabilitate accentuat, stabilit pentru perioada 01.08.2022 până la 01.08.2023, cauza dizabilității fiind *****, fapt confirmat prin certificatul de încadrare în grad de dizabilitate *****din 05.08.2022.

Mai mult, în perioada anilor 2018-2023, reclamanta a fost internată de nenumărate ori în Spitalul Clinic de ***** pentru efectuarea tratamentului staționar. Aspectele menționate - starea precară a sănătății, aflarea frecventă la tratament staționar, au determinat imposibilitatea reclamantei de a se încadra, în prezent, în câmpul muncii și de a câștiga careva surse de venit.

Astfel comunică, că unica sursă de venit a reclamantei, din care își susține existența, inclusiv achiziționarea preparatelor medicamentoase necesare pentru tratamentul permanent de menținere, o constituie alocația lunară acordată persoanelor cu dizabilități prin intermediul sistemului public de asigurări sociale în sumă de 1467, 54 lei și suportul financiar de 120 lei pe lună.

Luând în calcul circumstanțele invocate, reclamanta este în imposibilitate totală de a achita în beneficiul pârâtului pensia pentru întreținerea copilului *****, stabilită prin hotărârea Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău din 29.05.2009. Or, prestațiile sociale în sumă de 1587,54 lei, acordate lunar reclamantei, ca ,,'persoană cu dizabilități", nu sunt suficiente nici pentru asigurarea minimului de existență a acesteia, cu atât mai mult, fac imposibilă executarea obligației de achitarea a pensiei de întreținere.

În contextul dat, întrucât *****se află într-o situație material - financiar dificilă, fiind în imposibilitatea reală a acesteia de a achita în beneficiul pârâtului pensia de întreținere pentru copilul minor *****, solicită scutirea totală a reclamantei de la plata acesteia.

<u>Poziția instanței de fond.</u>

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 26 ianuarie 2024, s-a admis parțial cererea de chemare în judecată înaintată de *****către Voloșin Alexandru, intervenient accesoriu executorul judecătoresc Beiu Mihail, privind scutirea de la plata pensiei de întreținere pentru copilul minor.

S-a scutit Voloșina (Papco) Elena de la plata pensiei de întreținere achitate în beneficiul lui Voloșin Alexandru, în mărime de ¼ din salariu și din toate veniturile lunare, pentru întreținerea copilului minor *****, născut la *****, stabilită prin hotărârea Judecătoriei Botanica mun. Chișinău din 29.05.2009.

În rest pretențiile Elenei Voloșina către Alexandru Voloșin privind scutirea de la plata pensiei de întreținere pentru copilul minor, s-au respins ca neîntemeiate.

Solicitarea apelantului.

Exprimându-și dezacordul cu hotărârea primei instanțe, Elena Voloșina, reprezentată de avocatul Ina Bodean au contestat-o cu apel, solicitând casarea parțială a hotărârii instanței de fond în partea respingerii pretențiilor din acțiune, cu pronunțarea unei noi hotărâri, prin care să fie admisă integral acțiunea.

Argumentele părților.

În motivarea apelului reprezentantul părții apelante a indicat, că instanţa şi-a motivat respingerea solicitării reclamantei de a fi scutită de la plata pensiei de întreţinere a copilului minor ***** din data depunerii cererii de chemare în judecată, prin faptul că art.98 alin. (2) Codul familiei stabileşte imperativ modul de încasare a pensiei de întreţinere și nu este aplicabil scutirii de la plata pensiei de întreţinere.

În acest context reprezentantul părții a opiniat asupra caracterului defectuos a respectivei concluzii a instanţei de fond, în condiţiile lipsei unei argumentări plauzibile, care ar determina scutirea apelantei de la plata pensiei de întreţinere pentru copilul minor din data pronunţării hotărârii, cât şi a imposibilităţii admiterii acestei solicitări din data depunerii acţiunii.

A susținut, că în speţă se invocă starea materială dificilă a apelantei Voloşina Elena, care este încadrată în grad de dizabilitate accentuat, iar unica sa sursă de venit este alocaţia pentru persoane cu dizabilități în mărime de 1587,54 lei.

Sub acest aspect a menționat, că instanţa de fond urma să aplice norma de drept care reglementează raporturi similare (analogia legii), adică prevederile art.98 alin. (2) Codul familiei şi să dea curs solicitării apelantei de a fi scutită de la plata pensiei de întreţine pentru copilul minor din data pornirii respectivei acţiuni.

Întru susţinerea acestei aserţiuni, partea apelantă a făcut trimitere și la faptul că, atât încasarea pensiei de întreţinere, cât şi scutirea de la plata pensiei de întreţinere (la fel ca modificarea cuantumului pensiei de întreţinere) sunt raporturi juridice similare, incluse în capitolul XVI din Codul familiei - Modul de încasare şi de plată a pensiei de întreţinere).

De asemenea a relevat, că Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 4 din 15.04.2013 privind practica judiciară de soluţionare de către instanţele judecătoreşti a cauzelor referitoare la încasarea pensiei de întreţinere pentru copii şi alţi membri ai familiei, statuează la pct. 11, că pensia de întreţinere modificată se va încasa de la data adresării în instanța judecătorească, explicare, care reieşind din similitudinea raporturilor), este valabil. implicit, şi pentru acţiunile privind scutirea de la plata pensiei de întreţinere.

Respectarea termenului de declarare a apelului:

În conformitate cu prevederile art. 362 alin. (1) din Codul de procedură civilă, termenul de declarare a apelului este de 30 de zile de la data pronunțării dispozitivului hotărârii, dacă legea nu prevede altfel.

În acest context, având în vedere că dispozitivul hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) a fost pronunțat la 26 ianuarie 2024, iar cererea de apel a fost depusă la 21 februarie 2024, Colegiul civil constată că apelul a fost declarat în termenul legal.

Poziția părților în cadrul ședinței de judecată:

Reprezentantul apelantei Voloșina Elena, avocatul Bodean Ina în ședința de judecată a solicitat admiterea apelului, în baza motivelor de fapt și de drept invocate.

Intimatul Voloșin Alexandru în ședința de judecată, nu s-a prezentat în ședința instanței de apel, în pofida înștiințării sale legale, urmare a momentelor indicate și în corespundere cu prevederile art. 379 alin. (1) din Codul de procedură civilă, Colegiul judiciar a dispus examinarea cauzei în lipsa acestuia.

Aprecierea instanței de apel.

Audiind participanții la proces, analizând legalitatea și temeinicia hotărârii atacate, prin prisma argumentelor invocate de participanții la proces și a materialelor din dosar în coroborare cu cadrul legal pertinent aplicabil, Colegiul consideră, că apelul este întemeiat și pasibil de a fi admis, cu casarea hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărârii, reieșind din următoarele rațiuni.

Potrivit art. 373 alin. (1) din Codul de procedură civilă, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță, iar potrivit alin. (2) al aceluiași articol, în limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea pricinii, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces.

Conform art. 385 lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța de apel, după ce judecă apelul, este în drept să admită apelul și să caseze integral sau parțial hotărârea primei instanțe, emițând o nouă hotărâre.

În conformitate cu art. 386 alin. (1) lit. a), c) și d) din Codul de procedură civilă, hotărârea primei instanțe se casează sau se modifică de instanța de apel dacă circumstanțele importante pentru soluționarea pricinii nu au fost constatate și elucidate pe deplin; concluziile primei instanțe, expuse în hotărâre, sânt în contradicție cu circumstanțele pricinii; normele de drept material sau normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat.

De asemenea, potrivit art. 118 alin. (1) din Codul de procedură civilă, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel.

Articolul 130 alin. (1) din Codul de procedură civilă statuează că instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multe aspectual, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.

În temeiul art. 240 alin. (1) din Codul de procedură civilă, la deliberarea hotărârii, instanța judecătorească apreciază probele, determină circumstanțele care au importanță pentru soluționarea pricinilor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării pricinii și admisibilitatea acțiunii.

Prevederile legale enunțate în mod expres obligă instanța de apel să verifice circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite și este obligată să verifice legalitatea hotărârii în întregul ei și să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Astfel, Colegiul reține că, reieșind din dispozițiile art. 373 alin. (1), (2) și (5) din Codul de procedură civilă, potrivit regulilor unui proces echitabil, reținându-se rolul determinant al concluziilor sale, sarcina instanței de apel este de a examina efectiv problemele esențiale care îi sunt supuse aprecierii și să nu se limiteze la însușirea motivelor instanței inferioare. (HirroBalani c. Spaniei, nr. 18064/91 din 09 decembrie 1994 §27; Georgiadis c. Greciei nr. 21522/93 din 29 mai 1997 §43).

Potrivit art. 6 CEDO, instanței judecătorești î-i este atribuită obligația de a efectua o examinare efectivă a motivelor, argumentelor și probelor părților, cu excepția cazului în care se apreciază relevanța acestora și fără a fi înțeleasă ca implicând un răspuns detaliat pentru fiecare argument (Van de Hurk vs Țările de Jos). Din interpretarea art. 6 al CEDO, se reține că, pronunțarea de către instanțele judecătorești a unor hotărâri motivate constituie una dintre garanțiile dreptului fundamental la un proces echitabil și acesta presupune obligațiunea instanței judecătorești de a se expune în hotărârile contestate asupra tuturor cerințelor acțiunii, precum și argumentelor invocate de către părți întru, respectiv, admiterea sau respingerea acestora

În esență, după cum rezultă din materialele dosarului, Colegiul judiciar a reținut, că prin hotărârea Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău nr. 2-1487/09 din 29 mai 2009, a fost stabilit locul de trai, întreținerea și educarea minorului *****, născut la 25.10.2009, cu tatăl său Voloșin Alexandru. S-a dispus încasarea de la Papco Elena în beneficiul lui Voloșin Alexandru, pensia de întreținere fiului *****, născut la *****, în mărime de ¼ din salariu și din toate veniturile lunare, începând cu 6 martie 2009 până la atingerea majoratului copilului(f.d. 10-11).În baza hotărârii Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău din 29 mai 2009, a fost eliberat titlu executoriu, care a fost transmis spre executare silită. (f.d.47)

Conform certificatului de schimbare a numelui și/sau prenumelui nr. SN-IV 0050237 eliberat la 12.11.2014 de OSC sec. Botanica, mun. Chișinău, se atestă că Papco Elena și-a schimbat numele din Papco în Voloșina.(f.d.9)

La fel, materialele cauzei atestă, că potrivit certificatului de încadrare în grad de dizabilitate *****din 05.08.2022, *****este încadrată în grad de dizabilitate grad accentuat, de la 01.08.2022-01.08.2023. (f.d.15)

Iar conform certificatului de încadrare în grad de dizabilitate nr. CI2332508 din 06.08.2023, *****este încadrată în grad de dizabilitate grad accentuat, de la 01.08.2023 fără termen. (f.d.39)

Potrivit informației CTAS sec. Botanica, nr. 2023/94/5560 din 15.05.2023, *****beneficiază de prestații sociale lunare, începând cu 24.07.2019.

Conform certificatului nr. 10641 din 16.05.2023, eliberat de Centrul comunitar de sănătate mintală, Voloșina Elena, beneficiază de serviciile medicului psihiatru în sec. Botanica.(f.d.14)

Iar conform Extraselor IMSP Spitalul Clinic de *****, *****a fost internată în secția ***** Femei, în perioadele 09.01.2018-19.01.2018; 22.01.2018-15.02.2018; 21.02.2018-12.03.2018; 24.07.2018-03.08.2018; 07.09.2018-28.09.2018; 12.11.2018-21.11.2018; 18.03.2019-01.04.2019; 15.05.2019-28.05.2019; 12.06.2019-08.07.2019; 05.06.2019-06.06.2019, cu diagnosticul tulburare organică afectivă mixtă și schizofrenie simplă.(f.d.19-28)

La data de 30 iunie 2024, *****a înaintat cerere de chemare în judecată către Voloșin Alexandru, solicitînd scutirea integrală a reclamantei de la plata pensiei de întreținere pentru copilul- minor *****, a. n. *****, stabilită prin hotărârea Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău din 29.05.2009, din data depunerii cererii de chemare în judecată.

Fiind investită cu examinarea cauzei prima instanța a dispus admiterea parțială a cererii de chemare în judecată înaintată de Voloșina Elena, fiind scutită Voloșina (Papco) Elena de la plata pensiei de întreținere achitate în beneficiul lui Voloșin Alexandru, în mărime de ¼ din salariu și din toate veniturile lunare, pentru întreținerea copilului minor *****, născut la *****, stabilită prin hotărârea Judecătoriei Botanica mun. Chișinău din 29.05.2009. În rest pretențiile Elenei Voloșina către Alexandru Voloșin privind scutirea de la plata pensiei de întreținere pentru copilul minor, s-au respins ca neîntemeiate.

În contextul pretențiilor deduse judecării în ordine de apel, în limitele instituite de art. 373 alin. (1) din Codul de procedură civilă, instanța de judecată reţine că, în temeiul art.110 Codul familie, în cazul în care starea materială sau familială a uneia dintre părţi s-a schimbat, instanţa judecătorească, luând în considerare şi alte circumstanţe importante ale părţilor, este în drept, la cererea oricăreia dintre ele, să modifice cuantumul pensiei de întreținere sau să-l scutească pe debitorul întreținerii de plata acesteia.

Se reţine că, starea materială reprezintă situaţia social-economică a persoanei (părinte), determinantă pentru întreținerea unei vieți decente pasibile stabilirii în rezultatul identificării tuturor bunurilor imobile şi mobile deţinute în proprietate, a veniturilor obținute din activități generatoare de profit, precum şi a factorilor ce influențează nemijlocit aspectul economic al persoanei (ex. capacitatea de muncă, studiile etc).

Starea familială definește conjunctura şi relațiile persoanei (părintelui) în interiorul comunității umane în care coabitează, întemeiate prin căsătorie sau izvorâtă din rudenie, cum ar fi numărul copiilor şi persoanelor aflate la întreținere. Sintagma „alte circumstanțe importante” extinde sfera de aplicare a art. 75 din Codul familiei pentru ipotezele nereglementate de lege, însă, care, se pot ivi în cadrul examinării unor litigii de acest gen, lăsând o marjă de apreciere instanței de judecată din

perspectiva unor factori care nu se încadrează în condițiile reliefate supra (ex. chestiuni de ordin medical).

De dreptul de a solicita modificarea cuantumului pensiei de întreținere scutirea, cât și scutirea integrală de la plata pensiei de întreținere pot beneficia în egală măsură ambii părinți în dependență de starea materială şi familială a acestora, dânșii fiind responsabili în mod solidar de dezvoltarea fizică, intelectuală, spirituală şi socială a copilului în unison cu principiile fundamentatele consfințite în legislația națională şi cea internațională. Pentru valorificarea dreptului de a solicita modificarea cuantumului pensiei de întreținere, cît și scutirea integrală de la plata pensiei de întreținere, părintele nu urmează să probeze în mod cumulativ atât schimbarea stării materiale, cât şi a celei familiale, fiind suficientă în acest sens întrunirea a cel puţin uneia din aceste ipoteze, însă schimbarea situațiilor specificate nu trebuie să fie formală, ci esențială, sarcina respectivă aparținând în exclusivitate instanței competente să o examineze.

Astfel, instanța de apel reține, că prin cererea de chemare în judecată înaintată reclamanta/apelantă se invocă că în prezent, conform certificatului de încadrare în grad de dizabilitate nr. CI2332508 din 06.08.2023, *****este încadrată în grad de dizabilitate grad accentuat, de la 01.08.2023 fără termen și beneficiind de pretații sociale lunare în mărime de 1587, 54 lei.

În acest context, se reține că reclamanta/apelanta a prezentat probe pertinente şi suficiente, care confirma schimbarea esențială a situației existente la momentul emiterii hotărârii Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău nr. 2-1487/09 din 29 mai 2009, prin care s-a încasat de la Papco Elena în beneficiul lui Voloșin Alexandru, pensia de întreținere fiului *****, născut la *****, în mărime de ¼ din salariu și din toate veniturile lunare, începând cu 6 martie 2009 până la atingerea majoratului copilului, care impun scutirea debitorului *****de la plata pensiei de întreținere pentru copilului minor *****, stabilită prin hotărârea Judecătoriei Botanica mun. Chișinău din 29.05.2009.

Totodată, Colegiul judiciar menționează că dispozițiile art.98 alin.(2) din Codul familiei, care indică că pensia de întreținere se încasează de la data adresării în instanța judecătorească nu reglementează instituția raporturilor juridice privind scutirea de la plata pensiei de întreținere. Respectiv, aceste norme urmează a fi aplicate în speță prin analogie.

De asemenea, pct. 11 din Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 4 din 15.04.2013 privind practica judiciară de soluţionare de către instanţele judecătoreşti a cauzelor referitoare la încasarea pensiei de întreţinere pentru copii şi alţi membri ai familiei, statuează, că pensia de întreţinere modificată se va încasa de la data adresării în instanța judecătorească, explicare, care este valabil implicit, şi pentru acţiunile privind scutirea de la plata pensiei de întreţinere.

Prin urmare, Colegiul judiciar remarcă, că reclamanta *****urmează a fi scutită integral de la plata pensiei de întreținere pentru copilul minor *****, a.n.*****, stabilită prin hotărârea Judecătoriei Botanica, mun.Chișinău din 29.05.2009, de la data adresării în instanța judecătorească, adică 30 iunie 2023.

În final, Colegiul judiciar învederează că cererea de apel înaintată de avocatul Bodean Ina, în interesele Elenei Voloșina urmează a fi admisă, cu casarea hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 26 ianuarie 2024 și adoptarea unei noi hotărâri, de admitere a cererii de chemare în judecată depusă de către *****către Voloșin Alexandru, intervenient accesoriu executorul judecătoresc Beiu Mihail, privind scutirea de la plata pensiei de întreținere pentru copilul minor.

În conformitate cu prevederile art. 385 lit. c) şi art. art. 389-390 din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curţii de Apel Chişinău,

d e c i d e:

Se admis cererea de apel declarată de către avocatul Bodean Ina, în interesele Elenei Voloșina.

Se casează hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 26 ianuarie 2024, adoptată în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de către *****către Voloșin Alexandru, intervenient accesoriu executorul judecătoresc Beiu Mihail, privind scutirea de la plata pensiei de întreținere pentru copilul minor, și se emite o nouă hotărâre, prin care:

Se admite cererea de chemare în judecată depusă de către *****către Voloșin Alexandru, intervenient accesoriu executorul judecătoresc Beiu Mihail, privind scutirea de la plata pensiei de întreținere pentru copilul minor.

Se scutește Voloșina(Papco) Elena de la plata pensiei de întreținere achitate în beneficiul lui Voloșin Alexandru, în mărime de ¼ din salariu și din toate veniturile lunare, pentru întreținerea copilului minor *****, născut la *****, stabilită prin hotărârea Judecătoriei Botanica mun. Chișinău din 29.05.2009, din data depunerii cererii de chemare în judecată-30 iunie 2023.

Decizia este definitivă, însă poate fi atacată cu recurs la Curtea Supremă de Justiție în termen de 2 luni de la data comunicării deciziei integrale, prin intermediul Curţii Supreme de Justiție.

Preşedintele completului,
judecătorul Anton Marina

Judecătorii Dulghieru Dorin

Cojocaru Olga